

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

การศึกษาอาชญากรรมในด้านสังคมนั้นมุ่งเน้นถึงตัวบุคคลที่ประกอบอาชญากรรมเป็นหลัก ว่าตัวบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมเป็นอย่างไร ตั้งแต่หน่วยสังคมที่เล็กที่สุด และขั้นต้นที่สุดซึ่งได้แก่ครอบครัว ว่าเขามีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างไร จากนั้นเราอาจได้ข้อมูลที่สำคัญที่จะแสดงว่าเพราะเหตุใดบุคคลผู้นั้นจึงมีอุปนิสัยหรืออารมณ์อันทำให้เขาไม่สามารถที่จะทำตนให้สอดคล้องกับระเบียบของสังคมได้ หรือเพื่อที่จะได้พบเหตุผลที่ทำให้คนซึ่งในขณะที่เป็นเด็ก ๆ อยู่ไม่มีสิ่งใดที่สื่อแสดงว่าจะกลายเป็นอาชญากรเลย แต่เมื่อเติบโตขึ้นสู่วัยรุ่นหรือเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้วกลับกลายเป็นอาชญากรไปได้ กระบวนการ(process)ต่าง ๆ มีอิทธิพลทำให้คนกลายเป็นอาชญากรได้นั้นมีอยู่มากมายหลายอย่าง เพราะอาชญากรรมก็มีอยู่มากมายหลายประเภท ตามลักษณะของความผิดและความผิดของแต่ละอย่างก็เกิดขึ้นได้จากกระบวนการต่าง ๆ หลายข้อหลายชนิดเข้าประกอบกัน จึงทำให้บุคคลปฏิบัติสิ่งผิดเช่นนั้น ฉะนั้นการที่เราจะศึกษาถึงการป้องกันอาชญากรรมควบคุมไม่ให้มีการกระทำความผิดเราก็จะเป็นจะต้องศึกษาวิจัยกระบวนการต่าง ๆ ที่ประกอบกันทำให้คนกระทำความผิดให้รู้ชัดแจ้ง แล้วเราก็ดำเนินการป้องกันหรือควบคุมแก้ไขกระบวนการนั้นๆ

2.1 คำจำกัดความและความหมายของสิ่งแวดล้อม

สภาวะแวดล้อมมีการนำไปใช้แพร่หลายในหลายสาขาวิชาในลักษณะคล้ายๆ กัน เช่น สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อม และภาวะแวดล้อม โดยคำเหล่านี้จะแทนคำภาษาอังกฤษ คำว่า Environment สิ่งแวดล้อมมีความหมายตามคำจำกัดความจากหลายที่มาดังนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงให้ความหมายไว้ว่า “สภาวะรอบตัวซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนเรา”

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดความหมายไว้ว่า “คือผลรวมของปรากฏการณ์ทั้งหลายอันเกิดอยู่โดยรอบ และมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของชีวิต”

สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดไว้ว่า “คือสภาพธรรมชาติของน้ำ ดิน และบรรยากาศ รวมทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงชีวิต ทางตรง

และทางอ้อม นอกจากนั้น คือสิ่งใดๆ ที่เกิดขึ้นและมีผลต่อความเป็นอยู่และสังคมแห่งสภาพธรรมชาติ และทรัพยากรไม่ว่าผลนี้จะเกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือปัจจัยอื่นๆ”

ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษของ Webster คำ Environment หมายถึง “The surrounding conditions, influence or forces that influence or modify : as : the whole complex of climatic, epidemic and biotic factors that act upon an organism or an ecological community and ultimately determine its form and survival - compare HABITAT b: the aggregate of social and cultural conditions (as customs, laws, language, religion, economic and political organization) ”

Nicolson (1975) ได้นิยามสิ่งแวดล้อมว่า “คือปัจจัยภายนอกที่เป็นส่วนรวมทั้งหมดซึ่ง มีอิทธิพลต่อประชากรหนึ่ง”

Andrewartha (1961) ได้นิยามสิ่งแวดล้อมว่า “คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอิทธิพลต่อโอกาสที่สิ่งมีชีวิตตัวใดตัวหนึ่งจะมีชีวิตรอดและเจริญพันธุ์ได้”

อุทัย หิรัญโศ (2526 : 76-77) ให้ไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เร้าและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนหรือกลุ่มคน สิ่งแรกที่มนุษย์ได้อาศัยดำรงชีพ และดำเนินชีวิตส่วนตัวหรือชีวิตสังคมได้แก่ สิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงสิ่งทั้งหลายที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งเป็นสิ่งที่มิรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งดังกล่าวได้แก่ อากาศ แสงสว่าง ความร้อน ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเป็นทั้งแหล่งที่มา และคำจุนชีวิตมนุษย์ ดังจะเห็นได้ว่า ร่างกายของมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่ล้อมรอบกายมนุษย์ หากมนุษย์ขาดสิ่งแวดล้อมก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในการปรุงแต่งนิสัยปรัชญาแห่งชีวิต และสติปัญญาของมนุษย์อีกด้วย

ในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ - ไทย (2524:132) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง วงเขตของการกระตุ้นและการกระทำต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่เป็นวัตถุและมีใช้วัตถุ

ส่วนพจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์อังกฤษ - ไทย (2523:251) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมมนุษย์อยู่โดยรอบ ในทางวิชาภูมิศาสตร์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งแวดล้อม และมนุษย์ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อกูลเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายปัจจัยอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

มนุษย์อาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิต มนุษย์จะอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม แต่แตกต่างกันคือ ในระยะแรกๆ นั้นสิ่งแวดล้อมได้เกิดขึ้นก่อนมนุษย์ก่อนเป็นเวลานาน เมื่อมีการแตกเผ่าเหล่ากอของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ธรรมชาติที่มีให้มนุษย์ไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการด้านปัจจัยสี่ มนุษย์ ได้วิวัฒนาการสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่นี้ด้วยการดัดแปลงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ จนกลายเป็นสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมขึ้น สิ่งแวดล้อมจึงมีทั้งเกิดขึ้นมาเองและที่มนุษย์ปรับปรุงเสริมแต่งขึ้น

ประเภทของสิ่งแวดล้อม

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูมิประเทศ ดิน ฟ้า อากาศ

2. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม คือ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์เสริมสร้างหรือ กำหนดขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ อาจแบ่งได้เป็น

ก. สิ่งแวดล้อมในทางสังคม เช่น เพื่อนบ้านที่ใกล้ชิด แหล่งเสื่อมโทรม ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

ข. สิ่งแวดล้อมทางครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคม ที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความประพฤติของมนุษย์มากที่สุด

2.2 ความหมายของนิเวศวิทยา

นิเวศวิทยา ได้ก่อเกิดขึ้นเป็นเวลานานโดยมีธรรมชาติมีส่วนทำให้การกำหนดหลักการและความเข้าใจเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ชนิด (Diversity) ปริมาณ (Quantity) สัดส่วน (Proportion) และการกระจาย (Distribution) ของสิ่งแวดล้อม ความหมายของนิเวศวิทยา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมาย ที่สำคัญมีดังนี้

คำว่า “นิเวศวิทยา” (Ecology) มาจากภาษากรีก “Oikos” ซึ่งแปลว่าบ้านหรือที่อยู่อาศัย และ “Logos” ซึ่งแปลว่า การมีเหตุผลหรือความคิด คือศาสตร์ที่มีเหตุผล หรือวิทยาศาสตร์ดังนั้น นิเวศวิทยา จึงแปลว่า วิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยที่อยู่อาศัย ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม (Environmental) ที่ประกอบกันเป็นที่อยู่อาศัย คำว่า “สิ่งแวดล้อม” นี้ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่โดยรอบสิ่งมีชีวิต

ความหมายของ “นิเวศวิทยา” จากพจนานุกรมภาษาอังกฤษของ Webster ได้ให้คำนิยามไว้ว่าเป็นสาขาหนึ่งของศาสตร์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์วัตถุ และสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่แสดงออกโดยวัฏจักร และวงจรตามธรรมชาติ โดยพัฒนาการ และโครงสร้างชุมชน โดยการกระทำต่อกันระหว่างอินทรีย์วัตถุต่างประเภทกัน โดยการแจกแจงทางภูมิศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงประชากร

นิเวศวิทยาเป็นเรื่องราว Theme ที่เกี่ยวกับการกระทำต่อกัน (Interactive) ระหว่างอินทรีย์วัตถุกับสิ่งแวดล้อม

Odum (1963) ให้ข้อคิดเห็นว่า นิเวศวิทยา ได้ถูกพัฒนาจากสาขาวิชาชีววิทยา เพราะสาขานี้เป็นสาขาทางชีววิทยาเป็นศาสตร์ของชีวิต เป็นทั้งวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ Odum ได้กำหนด และให้ความหมาย นิเวศวิทยา ลงไปถึง “ระบบ” ว่า “ระบบนิเวศวิทยา” (Ecosystem) หมายถึงหน่วยของพื้นที่หนึ่งๆที่ประกอบด้วยสังคมของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่ทำหน้าที่ร่วมกัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระบบ คือ ระบบเปิด (Open systems) ระบบปิด (Close systems) และระบบโดด (Isolated system) ระบบนิเวศวิทยาหนึ่งๆ จะแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของระบบนั้นๆ ซึ่งในการศึกษาขั้นนี้จะกล่าวถึง ระบบเมือง (Urban systems) ซึ่งเป็นระบบเปิด รูปแบบการศึกษาจะคล้ายคลึงกับการศึกษาด้วยหลักการและเหตุผล ในที่นี้ “ระบบ” หมายถึง หน่วยของเขตหนึ่งๆที่ประกอบด้วยสรรพสิ่งที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมและเอกลักษณ์ร่วมกัน ความสัมพันธ์นี้มีขั้นตอนที่ต่อเนื่อง เกิดพฤติกรรมแบบผสมผสาน สุดท้ายก็แสดงเอกลักษณ์เด่นเฉพาะร่วมกัน เช่น เป็นระบบป่าไม้ ระบบเมือง ระบบสังคม ระบบเกษตร ฯลฯ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปในความหมายของสิ่งแวดล้อม และนิเวศวิทยา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะไม่แตกต่างกันมากนัก ล้วนให้ความสำคัญกับทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม หรือนามธรรม สามารถกระตุ้น ส่งผลอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ทั้งทางบวกและทางลบ เกี่ยวเนื่องกัน เป็นวัฏจักรแต่ในส่วนของนิเวศวิทยาจะตีกรอบของการศึกษา กำหนดระบบ แสดงถึงความสัมพันธ์กันแบบเป็นรูปแบบการศึกษาเกี่ยวกับงานสิ่งแวดล้อมนี้ก็เพื่อนำข้อสรุปมาปรับปรุงคุณภาพของชีวิตมนุษย์ในหลักการ และแนวความคิดต้องใช้ทุกแขนงวิชา เพื่อให้ได้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสามารถนำมาปรับเข้ากับศาสตร์ อื่นหลายแขนงเช่นทางชีวนิเวศวิทยา ทางเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงศาสตร์ของนิเวศวิทยาอาชญากรรม ส่วนบุคคลกับส่วนสังคมในกลุ่มแต่ละกลุ่มต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางบุคคลและทางสังคมของบุคคลอื่นๆแต่ละกลุ่มต่างก็ถูกแวดล้อมเช่นเดียวกับปัจเจกบุคคลยังถูกแวดล้อมโดยกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย

มีนักภูมิศาสตร์หลายท่าน ได้พยายามที่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งแนวความคิดในเรื่องนี้สามารถแยกออกได้เป็น 4 แนวคือ (บุญเลิศ สุดสุชาติ 2524: 11-13)

1. แนวความคิดภาวะแวดล้อมต้องเป็นไปหรือที่เรียกกันว่ากลุ่ม “ดีเทอร์มินิซึม” (Environmental determinism) เป็นแนวความคิดทางภูมิศาสตร์ที่เน้นอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่เหนือมนุษย์

2. แนวความคิดภาวะแวดล้อมอาจจะเป็นไปหรือเรียกว่ากลุ่ม “พอสซิบิลิซึม” (Environmental possibilism) เป็นแนวความคิดทางภูมิศาสตร์ที่ถือว่า ความเป็นอยู่ของมนุษย์เรานั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ ธรรมชาติแวดล้อมเพียงแต่กำหนดวงไว้อย่างกว้างๆ

3. แนวความคิดคาดการณ์ล่วงหน้า (Environmental perception) เชื่อว่ามนุษย์สามารถนำประสบการณ์ ข้อมูล ความรู้สึก สิ่งเร้า มาใช้ตีความเพื่อแก้ปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4. แนวความคิดที่ว่ามนุษย์คือผู้เปลี่ยนแปลงโลก (Human as modifiers of the earth) นักภูมิศาสตร์กลุ่มนี้เชื่อว่า มนุษย์เป็นผู้ควบคุมธรรมชาติ

แนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้เราทราบถึงความสัมพันธ์และบทบาทที่สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลกับมนุษย์จากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยเฉพาะในข้อ 2 เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมสามารถกำหนดพฤติกรรมมนุษย์

2.3 ความหมายของอาชญากรรม

ความเป็นมา หรือ จุดเริ่มต้นของอาชญากรรมได้กล่าวกันว่า อาชญากรรมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ประจำในสังคมตั้งแต่เริ่มที่มีมนุษย์อาชญากรรมคืออาการที่แสดงถึงความไม่สมบูรณ์ (Imperfections) และความบกพร่อง (Deficiencies) ของระเบียบสังคม นักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ว่า เมื่อความต้องการของมนุษย์เกินกว่าการยับยั้งชั่งใจการฝ่าฝืนระเบียบก็จะเกิดขึ้น สมาชิกของสังคมหนึ่งๆ จึงต้องถือกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ในขั้นแรกหากมีสมาชิกในสังคมคนใดฝ่าฝืนโดยประเพณีในสังคมนั้นๆ ก็จะไม่ยอมรับและถูกประณาม ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น ความสับสนและความบกพร่องของสังคมทำให้สังคมมีความจำเป็นต้องออกกฎระเบียบ หรือมาตรฐานของสังคมเพื่อให้คนในสังคมนั้นๆ ปฏิบัติตามที่เราเรียกว่า “กฎหมาย” หากว่ามีผู้ใด

ประพจน์ฝ่าฝืนระเบียบหรือมาตรฐานของสังคมที่วางไว้ การกระทำนั้นถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย (Law Violation) หรือ อาชญากรรม (Crime)

การขัดแย้งหรือฝ่าฝืนระเบียบสังคมกับอาชญากรรม (Nonconformity and Crime) ในสังคมปัจจุบัน การขัดแย้งหรือฝ่าฝืนระเบียบของสังคม มิได้หมายความแต่เพียงการประพจน์ผิดศีลธรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเท่านั้น ยังหมายความรวมถึงการกระทำผิดต่อกฎหมายด้วย การกระทำอันเป็นการขัดแย้งหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายเรียกว่า “อาชญากรรม” (Crime) หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับโทษ และการกระทำบางอย่างแม้ว่าจะเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย แต่ผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนไม่ถือว่าเป็น อาชญากรรม แต่เรียกว่าเป็นการกระทำผิด (Delinquency) กฎหมายในที่นี่จะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ กฎหมายที่มีโทษทางอาญา เราเรียกการกระทำผิดต่อกฎหมายนี้ว่า อาชญากรรม หรือการกระทำผิด แต่กฎหมาย อีกประเภทหนึ่งที่มีได้กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืน แต่เป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ และความเกี่ยวพันระหว่างเอกชนต่อเอกชน เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การกระทำผิดหรือการฝ่าฝืนกฎหมายในลักษณะนี้ไม่ได้เป็นอาชญากรรมเช่นเดียวกันแต่ถือว่าเป็นความผิดในทางแพ่ง (Torts) ซึ่งทำให้ผู้อื่นเสียหายจะต้องรับผิดชอบด้วยการชดเชย

คำว่า “อาชญากรรม” ตามปกติไม่ได้หมายถึงผู้ฝ่าฝืนทั้งหมด แต่หมายถึงการกระทำที่เป็นเรื่องก่อให้เกิดความเจ็บปวดเสียหายแก่บุคคล เป็นการกระทำที่ผิดไปจากข้อตกลง หรือบรรทัดฐาน (Norms) ของชุมชนเมื่อมีการล่วงละเมิดหรือกระทำเกินเลยไปก็ถือว่าผิด

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 นั้น คำว่า “อาชญา” หมายถึงอำนาจ โทษ ซึ่งมักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน หรือ เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ เช่น พระราชอาญา เป็นต้น ส่วนคำว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำที่สนองผลร้ายซึ่งทำไว้แต่ปางก่อน และได้ให้คำจำกัดความ “อาชญากรรม” ไว้ว่า เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นได้โดยการกระทำของบุคคลซึ่งการกระทำนั้นๆ กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษ

สำหรับภาษาอังกฤษนั้น คำว่า “CRIME” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Crimen” หรือ “Criminis” ซึ่งความหมายดั้งเดิมหมายถึง การตัดสิน คำพิพากษา การจับกุม หรือการลงโทษ ต่อมาความหมายได้เปลี่ยนแปลงไปโดยหมายถึง ความผิดหรือการร้องทุกข์จากผลของความผิด

เมื่อพิจารณาความหมายของคำแล้วจะเห็นได้ว่า คำว่า “อาชญากรรม” ในภาษาไทยนั้น หมายความรวมถึง การกระทำผิด และความประพจน์ที่ถือว่าเป็นความผิด และผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ส่วนคำว่า “Crime” ในภาษาอังกฤษนั้น มิได้เน้นถึงความหมายและขอบเขตของการกระทำ หรือความประพจน์ที่ไม่พึงปรารถนาของคนในสังคมไว้ ด้วยเหตุนี้ความประพจน์

ของบุคคลใดก็ตาม จะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของสังคมน่าจะขึ้นอยู่กับความคิดคำนึงของสมาชิกในสังคมนั้นๆ นั้นเอง

อาจกล่าวได้ว่า คำว่า อาชญากรรม (Crime) นี้อาจแยกได้เป็น 2 ประการ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ทางด้านกฎหมาย (Legal Approach) ซึ่งอาจให้คำนิยามของอาชญากรรมได้ว่าเป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดกับกฎหมายที่วางไว้และผู้กระทำนั้นจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 2 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลจะต้องได้รับโทษทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2500 มาตรา 2 กำหนดไว้ว่า “บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

2. ทางด้านสังคม (Sociological Approach) ในส่วนนี้เป็นส่วนที่เฟื่องถึงถึงความขัดแย้งระหว่างระหว่างบุคคลกับสังคมเป็นหลัก และพิจารณาว่าการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้บุคคลนั้น ไม่สามารถปรับปรุงหรือปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎหมายซึ่งเป็นมาตรฐานอย่างหนึ่งของสังคม

2.3.1 จำแนกลักษณะอาชญากรรมทางกฎหมาย

การใช้กฎหมายเป็นมาตรการในการจำแนกลักษณะอาชญากรรม มักจะถือเอาความร้ายแรงของการกระทำผิดเป็นเกณฑ์ ซึ่งจะแสดงออกโดยลักษณะโทษหรือการกำหนดโทษต่อการกระทำผิดนั้นๆ ซึ่งการใช้กฎหมาย ในสังคมไทยได้กำหนดโทษการกระทำผิดที่ถือว่ามีความผิดร้ายแรงที่สุด คือ ฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งเป็นความผิดต่อชีวิต ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ส่วนการกระทำผิดที่ถือว่ามีความผิดสถานเบาที่สุด ได้แก่ ความผิดลหุโทษเป็นต้นว่า การเมาสุราจนครองสติไม่อยู่ การทะเลาะกันในที่สาธารณะ การส่งเสียงเอะอะ ก่อความรำคาญให้แก่ประชาชน การกระทำผิดเหล่านี้มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

โดยปกติแล้วพฤติกรรมของอาชญากร มักจะแบ่งแยกออกเป็นพวกๆ ตามบทบัญญัติของกฎหมายอาญา ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้แบ่งประเภทของการกระทำผิดทางอาญาไว้ถึง 12 ลักษณะ กล่าวคือ

- ลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ประกอบด้วย
1. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
 2. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร
 3. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร
 4. ความผิดต่อสัมพันธไมตรีต่างประเทศ
- ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ประกอบด้วย
1. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน
 2. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- ลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับความยุติธรรม ประกอบด้วย
1. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม
 2. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- ลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา
- ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน
- ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน
- ลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง ประกอบด้วย
1. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา
 2. ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว
 3. ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร
- ลักษณะ 8 ความผิดเกี่ยวกับการค้า
- ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ
- ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อชีวิต
2. ความผิดต่อร่างกาย
3. ความผิดฐานทำให้แท้งลูก
4. ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา

ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อเสรีภาพ
2. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
3. ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประกอบด้วย

1. ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์
2. ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์
3. ความผิดฐานฉ้อโกง
4. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้
5. ความผิดฐานยักยอก
6. ความผิดฐานรับของโจร
7. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์
8. ความผิดฐานบุกรุก

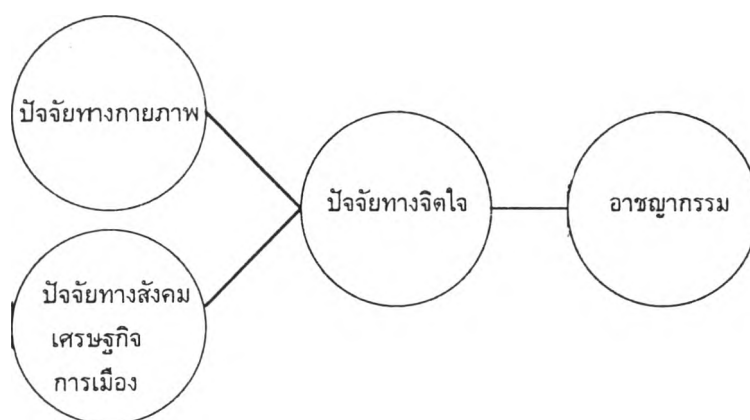
นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีความผิดบางประเภท ที่ไม่ได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่ถือว่าเป็นการประกอบอาชญากรรม ทั้งนี้ เพราะเป็นความผิดที่ขัดต่อความเป็นระเบียบของชุมชน ซึ่งความผิดประเภทนี้ได้แก่ ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษและความผิดฐานลักลอบเข้าเมือง เป็นต้น

ในส่วนของกรมตำรวจนั้น ได้แบ่งประเภทของคดีอาชญากรรมไว้เป็น 43 ประเภท ซึ่งได้เรียงตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลัก และตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ครอบคลุมความผิดที่มีโทษทางอาญาทุกชนิดไว้ทั้งหมด เช่น ความผิดเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์, ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ, ความผิดต่อเจ้าพนักงาน, ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย, ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน, ความผิดฐานทำให้เกิดเพลิงไหม้, ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, ความผิดเกี่ยวกับการพนัน, ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี, ความผิดเกี่ยวกับการจรรจร ฯลฯ ทั้งนี้การกระทำผิดทางอาญาถือ

ว่าเป็นการกระทำผิดต่อสังคม เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดถือว่าเป็นผู้แทนของสังคม เพราะถือว่าคนที่เสียหายไม่เฉพาะผู้ที่ถูกทำร้ายเท่านั้น สังคมส่วนรวมได้รับความเสียหายด้วย

2.3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุแห่งอาชญากรรมมาตั้งแต่ ศตวรรษที่ 19 โดยมี ลอมโบโรโซ (Lombroso) กาโรเฟโร (Garofero) และเฟอร์รี่ (Ferry) เป็นผู้ริเริ่ม ต่อมาได้มีผลงานของเดอร์คไฮม์ (Derkhiem) และด้านจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้แบ่งสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมได้เป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

จากแผนภูมิดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แนวความคิดนี้เชื่อว่าการเกิดอาชญากรรมต้องประกอบไปด้วยปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และจิตสำนึกของอาชญากร ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เกิดอาชญากรรมได้คือ ถ้าเมื่อใดปัจจัยทางด้านสังคมและกายภาพที่อิทธิพลเหนือปัจจัยด้านจิตใจแล้วการเปลี่ยนแปลงสภาพจิตของอาชญากรก็จะตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรมได้

Sutherland E.H. ได้กล่าวถึงข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมมีชื่อทฤษฎีนี้ว่า Differential Association มีหลักว่า การที่คนเราประพฤติเช่นนั้นเพราะอิทธิพลของปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural factors) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชญากรรมได้กล่าวสรุปไว้ว่า

1. อาชญากรรมมิได้เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เรียนรู้ขึ้น
2. การเรียนรู้นี้ หมายความว่าเรียนรู้รวมทั้งทางด้านวิธี และทัศนคติ

3. หน่วยสังคมเบื้องต้น เป็นมูลเหตุสำคัญในการที่คนเราจะได้เรียนรู้การประกอบอาชญากรรม หน่วยสังคมเบื้องต้นเหล่านั้น ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

4. การที่คนเรากลายเป็นอาชญากร เพราะความรู้สึกในด้านที่โน้มเอียงไปในทางที่จะฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เหนือกว่าความรู้สึกว่าควรปฏิบัติตามกฎหมาย

5. ความรุนแรง อันดับความสำคัญและความยาวนานของระยะเวลาที่มีสิ่งยั่วยุเป็นเครื่องวินิจฉัยถึงปฏิกิริยาของการที่จะแสดงออกไปในทางอาชญากรรม กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจได้ให้ความหมาย คำว่า “สาเหตุอาชญากรรม” ว่าหมายความถึงต้นเหตุ มูลเหตุ หรือที่มาต่าง ๆ ที่ทำให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ปัจจุบันยังไม่อาจหาข้อสรุปถึง “สาเหตุ” หรือมูลเหตุที่แท้จริง แม้คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่เป็นการตอบอย่างเด็ดขาดและสิ้นสุดปัญหาหลงไปแล้วก็ตาม แต่นักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยาได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่ใช้คำว่า สาเหตุ (Cause) แต่หันไปใช้คำว่า ปัจจัย (Factor) อันมีส่วนสัมพันธ์กับการประกอบอาชญากรรมแทน ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ได้มีการสรุปถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลโน้มน้าวให้เกิดการประกอบอาชญากรรม มีอยู่มากมาย แต่อาจแยกเป็นประเภทใหญ่ได้ 7 ประการดังนี้

1. ปัจจัยทางชีววิทยา
2. ปัจจัยในทางร่างกาย
3. ปัจจัยทางจิตวิทยา
4. ปัจจัยทางครอบครัว
5. ปัจจัยเกี่ยวกับความยากจน
6. ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม
7. ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงอิทธิพลที่สำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจสามารถผลักดันให้บุคคลกระทำความผิด แม้ว่าจะไม่ถือเป็นสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดการประกอบอาชญากรรมขึ้นก็ตาม อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมจะค่อย ๆ ซึมซาบเข้าไปในตัวบุคคลทีละน้อยในระยะเวลาพอสมควร เพื่อเปลี่ยนลักษณะจิตใจ อารมณ์ และทัศนคติ ซึ่งรวมเรียกว่า “บุคลิกภาพ” ของผู้นั้นให้มีแนวโน้มไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ซึ่งหาโอกาส และสถานการณ์เอื้ออำนวยแล้ว บุคคลนั้นก็ประกอบอาชญากรรมทันที

1. ปัจจัยทางชีววิทยาอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (Biological Factor Related to crimes) นักวิชาการในกลุ่มนี้พยายามใช้ปัจจัยในทางชีววิทยาอธิบายว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรม เช่น Gall สรุปว่ารูปร่างของอาชญากรโดยอาชีพจะมีลักษณะของกระดูกศีรษะที่ไม่เหมือนคนทั่วไป หรือ Lombroso ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมของอาชญากรสามารถถ่าย

ทอดมายังลูกหลานได้ หรือของ Ernest Hooton ได้เปรียบเทียบกับกลุ่มนักโทษประมาณ 11,000 คน กับข้าราชการจำนวนหนึ่ง สรุปได้ว่าพฤติกรรมของอาชญากรเป็นผลโดยตรงของความบกพร่องทางชีววิทยา

2. ปัจจัยทางร่างกายมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (Physiological factor Related to crimes) แนวความคิดดังกล่าวได้ใช้การทำงานของระบบประสาทต่อมต่าง ๆ ในร่างกายที่มีการทำงานผิดปกติ ทำให้เกิดผลต่อความประพฤติผิดมนุษย์ ซึ่งพอจะพบเห็นได้บ้างว่าคนที่มีรูปร่างใหญ่โตไม่สมส่วนมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้เกิดความหวาดระแวง และโทษสังคมในที่สุด

3. ปัจจัยทางจิตวิทยามีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม (Psychological factor Related to crimes) แนวความคิดดังกล่าวนี้สามารถอธิบายอาชญากรในบางรูปแบบได้เช่นเดียวกัน เช่น บุคคลที่มีจิตใจผิดปกติ (Mental abnormality) เช่น โรคประสาท (Psychoneuroses) โรคจิต หรือ ไซโคซีส (Psychoses) ที่รุนแรงกว่า และโรคจิตประเภท ไซโคพาท (Psychopathic Personality) คือพวกที่ไม่ยอมประพฤติตัวตามกฎระเบียบของสังคม ซึ่งประเภทนี้จะมีแนวโน้มในการประกอบอาชญากรรมได้มากที่สุด

4. ปัจจัยด้านครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม (Family factors Related to crimes) การศึกษาถึงสภาพครอบครัวกับอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ครอบครัวที่มีความบกพร่องมากกว่าครอบครัวที่สมบูรณ์ Sheldon และ Eleanor Glueck ได้ให้ความหมายของครอบครัวที่บกพร่องว่าหมายถึงการขาดความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะที่ครอบครัวที่มีปัญหาจะทำให้เด็กไม่มีที่พึ่งและง่ายต่อการประพฤตินอกกลุ่มนอกรทาง และมักจะเรียนรู้สิ่งที่ไม่ดี ๆ จากเพื่อนฝูง และพบว่าการศึกษาของเด็กมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำผิดของบิดามารดาซึ่งแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดลักษณะทางวัฒนธรรมที่บกพร่องของครอบครัว

5. ปัจจัยทางด้านความยากจนที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม (Poverty Factor Related to crimes) เราจะพบว่าผู้ที่กระทำความผิดในทางอาญาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาดำ มีรายได้น้อย ไม่มีอาชีพที่แน่นอน นอกจากนั้นปัจจัยทางด้านความยากจนยังมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและการกระทำผิดของเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจนด้วย

6. ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม (Cultural factor Related to crimes) สิ่งใดก็ตามที่มีความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรม หรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในชุมชนหนึ่ง ๆ มีส่วนส่งเสริมทำให้เกิดความเสื่อมแก่วัฒนธรรมและเป็นผลกระทบกระเทือนถึงการประกอบอาชญากรรม เช่น การศึกษา ศาสนา วิธีการพักผ่อนหย่อนใจ ความเชื่อ สื่อมวลชน วัฒนธรรมที่ขัดแย้งกัน และอิทธิพลอื่นๆ

7. ปัจจัยด้านสังคมมีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม(Social factor Related to crimes) สังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอย่างที่แยกออกจากกันไม่ได้ กล่าวคือเมื่อสังคมมีการประกอบอาชญากรรมสูงผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือได้รับผลจากการประกอบอาชญากรรมนั้น

2.3.3 แนวคิดในการควบคุมอาชญากรรม

แนวความคิดในการป้องกันอาชญากรรมได้มีมาตั้งแต่โบราณ ดังหลักฐานในยุคต้นที่ปรากฏชัดในราว 1800 ปีก่อนคริสตกาลกล่าวคือ ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Hummurabi's Code) ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดก่อสร้างเคหะสถานสำหรับบุคคลล่อลวงอาศัยมีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรง และเคหะสถานที่สร้างเกิดพังทลายลงเป็นเหตุให้เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้ก่อสร้างนั้นต้องระวางโทษประหารชีวิต” ประมวลกฎหมายนี้ถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมก็ว่าได้ และนับแต่กลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมสามารถแยกพิจารณาออกได้เป็นสองแนวคือทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) และแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation Approach)

ก. แนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) การศึกษากลยุทธ์ในการลดสถิติคดีอาชญากรรม ได้มุ่งศึกษากันมากในหลายๆ มาตรการ ยุทธวิธีหลักของตำรวจอย่างหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรมก็คือ ทฤษฎีบทการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจท้องที่ โดยสันนิษฐานในเบื้องต้นว่ามีการจัดรูปแบบการตรวจของสายตรวจเดินเท้า สายตรวจรถยนต์ และตรวจท้องที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจบ่อยครั้งเท่าใดจะทำให้อาชญากรรมลดลงเท่านั้นทำให้ มีนักวิชาการของสหรัฐอเมริกาได้มุ่งศึกษาในประเด็นนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดรูปแบบสายตรวจ หรือจำนวนการตรวจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทราบว่าเทคนิคการจัดสายตรวจแต่ละรูปแบบตามการทดลองนั้นไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลง แต่การเพิ่มกำลังสายตรวจเดินเท้าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเฉพาะจะช่วยลดการเกิดคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ได้มากแต่เป็นเฉพาะในบริเวณที่สาธารณะเท่านั้น

สรุปผลการศึกษานักวิชาการในสหรัฐอเมริกา และในอังกฤษ ทำให้ทราบคำตอบในชั้นนี้ว่าผลของการใช้มาตรการสายตรวจที่จะลดสถิติคดีอาชญากรรมยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะผลที่ได้คือสถิติคดีที่ลดลงกับสิ่งที่เสียไปคือการระดมกำลังคน และงบประมาณที่ใช้จ่ายจึงทำให้เกิดการศึกษาในแนวทางใหม่อีกต่อมาคือ

ข. แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation) ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของอาชญากรโดยใช้แนวทฤษฎีวงรอบ (concentric Zone Theory) ของ Burgess ซึ่งพบว่าสถิติอาชญากรรมเกิดขึ้นสูงมากในบริเวณใจ

กลางมหานครซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นไปในลักษณะใกล้เคียงกับทฤษฎีวงรอบ (ได้กล่าวไว้ในตอนต้น)

Herbert Gans ได้แสดงแนวความคิดต่อเรื่องที่เรียกว่า “หมู่บ้านในเมือง” (Urban Village) ที่ให้ความสำคัญกับสังคมหน่วยย่อยคือในระดับชุมชน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดสภาพพื้นที่ในชุมชนที่ดี ก็จะเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชนนั้นๆ ซึ่งก็จะช่วยกันสอดส่องดูแลเหตุร้าย และภัยอันตรายต่างๆ ทักษะของหมู่บ้านในเมืองนี้ถือเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรมด้วยการจัดสภาพชุมชนเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

Jane Jacobs ได้แสดงแนวคิดที่ต่อเนื่องจาก Gans เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สวนสาธารณะ ถนน ทางเท้า และอาคารสถานที่ต่างๆ กับปัญหาอาชญากรรมว่า ในพื้นที่สาธารณะที่มีผู้คนสัญจรไปมา หรือ มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกอบธุรกิจการค้าพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนจะทำให้เพิ่ม “ดวงตา” ที่คอยสอดส่องดูแล มีความรับผิดชอบในพื้นที่ส่วนรวมก็จะทำให้โอกาสในการเกิดอาชญากรรมน้อยลง

ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับในช่วงต้นทศวรรษนี้ ซึ่งในส่วนของกรมตำรวจได้ให้ความสำคัญกับทฤษฎีนี้เช่นเดียวกัน แต่เป็นในรูปของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ตำรวจ กับ ประชาชน ทุกสถานีตำรวจโดยเฉพาะในเขตของ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) จะจัดตั้งเป็นหน่วยงานต้องมีประจำอยู่ทุกสถานีตำรวจ เรียกว่า “ตำรวจชุมชนสัมพันธ์” หรือ “ตชส.” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์และสร้างภาพพจน์ที่ดีของตำรวจ ให้ประชาชนได้หันมาให้ความร่วมมือกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมซึ่งก็นับว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง

2.3.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรม

แม้ว่าจะมีนักทฤษฎีหลายๆ ท่านได้พยายามศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมกันมาเป็นเวลานานนับร้อยปี ทฤษฎีเหล่านี้ได้ถูกคิดค้นขึ้นเพื่อระบุความสัมพันธ์ต่าง ๆ นานา ที่สามารถเป็นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมขึ้นได้ แต่ทฤษฎีเหล่านี้มักจะอ้างอิงถึง 2 ประการสำคัญของสาเหตุการเกิด อาชญากรรม คือ เกิดจากบุคคล และสภาพสังคม

การศึกษาเกี่ยวกับเหตุของอาชญากรรมนั้นเพื่อต้องการหาแนวทางในการป้องกันลดหรือควบคุมอาชญากรรมให้มีโอกาสเกิดได้น้อยที่สุด ด้วยการออกมาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ให้เกรงกลัวต่อกฎหมาย การหาความร่วมมือจากประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีบทบาทในการควบคุมอาชญากรรมด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงแนวทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมกายภาพมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ด้วยเหตุที่สภาพแวดล้อมต่างๆ จะส่งผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ด้วยการสื่อความหมายในทางใดทางหนึ่งในลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป สภาพแวดล้อมหนึ่งจะกำหนดลักษณะที่คงที่แน่นอนของพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสภาพแวดล้อมนั้น พฤติกรรมมนุษย์ ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีความแตกต่างกันไปนอกจากนี้บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีบุคลิก อุปนิสัย แตกต่างกันไป บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีการพัฒนากระบวนการพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วยหากกล่าวถึงพฤติกรรมมนุษย์ในทางลบคือ พฤติกรรมที่มุ่งจะประกอบอาชญากรรมจะมีส่วนที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นเดียวกัน

Park นักอาชญาวิทยาได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมของนครชิคาโก สหรัฐอเมริกาตามกับแนวคิดของ Burgess (1929) เจ้าของทฤษฎีวงรอบ (Concentric Circles Theory) เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในศูนย์กลางเมือง ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า อาชญากรรมมักมีสถิติสูงมากในบริเวณใจกลางของมหานครชิคาโก ซึ่งเป็นย่านธุรกิจรวมกับย่านที่อยู่อาศัยลักษณะชั่วคราว ปัญหาอาชญากรรม จะลดลงทุกขณะเมื่อถอยห่างจากใจกลางเมืองออกไป หลังจากการศึกษาของ Park แล้ว ยังมี Clifford R. Shaw และ Henry D. McKay ที่ได้นำทฤษฎีวงรอบของ Burgess มาศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กอีกด้วย

สำหรับในประเทศไทยผลของการศึกษาของ ร.ต.ท.ญาณพล ยั่งยืน เรื่อง การศึกษาทางด้านนิเวศวิทยาอาชญากรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร (ฝั่งพระนคร) พ.ศ. 2525 กล่าวโดยสรุปได้ว่าอาชญากรรมจะเพิ่มสูงขึ้นตามความหนาแน่นของประชากร แสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมในเขตเมืองจะสูงกว่าแถบชานเมือง ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าว Park, Shaw และ Macky นครชิคาโก กับ กรุงเทพมหานครจะมีความคล้ายคลึงกันทางสภาพแวดล้อมของเมือง เช่น บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะเกิดขึ้นซ้ำในที่เดิม และมักพบได้ในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมของเมือง เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมที่ไม่ดี หรือเรียกว่า “การขาดระเบียบของสังคม” (Social Disorganization)

สำหรับสภาพแวดล้อมในระดับชุมชนได้มีนักวิจัยหลายท่านได้พยายามอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น กับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม เช่น ผลการศึกษาของ Festinger ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของคนในกลุ่มอาคารที่มีสภาพทางสังคมเหมือนกัน แต่สภาพที่พิกอาศัยต่างกัน ซึ่งได้ให้แนวความคิดว่า ความใกล้ชิดทางกายภาพ (Physical Closeness) ทำให้เกิดการพบปะโดยบังเอิญที่เรียกว่า Passive contact ซึ่งเป็นผลทำให้กลุ่มคนที่อยู่ในอาคารเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในสังคม หรือ จัดตั้งเป็นกลุ่ม สมาคม มีการตัดสินใจ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ในการศึกษาที่ว่าเป็น การแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อความสัมพันธ์ของบุคคลลงไปถึงในระดับชุมชน

เมื่อคนในชุมชนเกิดความรู้สึกร่วมกัน รวมตัวกันเป็นกลุ่มสังคมได้ บริเวณที่ตั้งชุมชนก็จะเกิดขอบเขตพื้นที่ (Territoriality) ซึ่งมนุษย์เราได้เรียนรู้การเป็นเจ้าของพื้นที่มาแต่ดึกดำบรรพ์ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานคือการเป็นเจ้าของพื้นที่ สำหรับคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีความรู้สึกร่วมกันก็มีความรู้สึกร่วมกัน ก็มีความรู้สึกที่จะเป็นเจ้าของอาณาเขตพื้นที่ร่วมกันในชุมชนที่อยู่ ซึ่ง นักวิชาการชื่อ Lyman และ Lyman และ Scott ได้ทำการศึกษาร่วมกันและแบ่งพื้นที่ครอบครองออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. Public territories คือ บริเวณที่บุคคลมีความอิสระในการไปมาในฐานะของความเป็นประชากรของพื้นที่นั้น เป็นสถานที่เปิดสำหรับทุกคน แต่มีการกำหนดข้อปฏิบัติพื้นฐานคือต้องเคารพกฎหมาย และ บรรทัดฐานของสังคม ซึ่งตรงกับ พื้นที่สาธารณะ (Public Area) ของ Becker และ Mayo หรือพื้นที่สาธารณะ

2. Home territories คือ บริเวณที่บุคคลหรือผู้มีส่วนร่วม (Regular Participants) มีความสัมพันธ์ รู้สึกใกล้ชิด และควบคุมบริเวณนั้นทั้งหมด มีลักษณะเป็นกึ่ง Public Territories ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยบางประการทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีการใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นประจำจนเกิดความคุ้นเคย

3. Interactional territories คือ บริเวณที่มีกิจกรรมทางสังคมเกิดขึ้นบริเวณรอบๆ จะมีลักษณะคล้ายถูกล้อมรอบด้วยขอบเขตที่มองไม่เห็น อาณาเขตนี้จะถูกครอบครองและรักษาโดยกลุ่ม

4. Body Territories เป็นอาณาเขตของร่างกายรวมทั้งที่ว่างที่ห่อหุ้มร่างกาย ถือเป็นอาณาเขตส่วนตัว และละเมิดไม่ได้ของบุคคล

นอกจากการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว ยังมีนักวิชาการบางท่านได้จัดแบ่งประเภทไว้ด้วย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันมาก ดังนี้

Newman ได้พยายามชี้ให้เห็นว่า การจัดวางกลุ่มอาคารบางลักษณะหรือการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นความรู้สึกหวงแหนอาณาเขต (Territoriality) อันเป็นความรู้สึกที่เป็นสัญชาตญาณตามธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์เราฆ่าฟันกันมานับไม่ถ้วนตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน หากไม่ใช่เรื่องบุกล้ำอาณาเขตก็เป็นการป้องกัน และ Hall ได้กล่าวว่า มนุษย์เรามีสัญชาตญาณในการกำหนดอาณาเขต “ห้ามบุกรุก” และมนุษย์มีวิธีการส่งสัญญาณเตือนให้ผู้บุกรุกหยุดไม่ให้ล่วงล้ำเข้ามาในราชอาณาจักรของตน หากไม่หยุดคนเราจะมิปฏิกิริยาตอบโต้ทันที แต่จะรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆอีกหลายประการ

จากคุณสมบัติดังกล่าว Newman จึงแบ่งแยกพื้นที่ป้องกันตัวเองหรืออาณาเขตทางกายภาพออกเป็นระดับต่างๆ อย่างชัดเจน 4 ระดับด้วยกันคือ

1. อาณาเขตส่วนตัว (Private)
2. อาณาเขตกึ่งส่วนตัว (Semi-Private)
3. อาณาเขตกึ่งสาธารณะ (Semi-Public)
4. อาณาเขตสาธารณะ (Public)

การแบ่งแยกอาณาเขตทางกายภาพที่ชัดเจนดังกล่าว จะทำให้คุณสมบัติด้านการป้องกันตนเองหรือกลุ่มชนดีขึ้น อาคารและลักษณะการจัดวางกลุ่มอาคารบางลักษณะ ทำให้ส่งเสริมให้เกิด Interaction และ Home Territories ทำให้คนในกลุ่มรู้สึกว่ามีพื้นที่เดียวกัน และทำให้เกิดความระมัดระวังตัวได้ก่อนที่จะมีภัยมาถึง ถ้าการแบ่งแยกอาณาเขตห้ามบุกรุกนี้ไม่ชัดเจน Scheffon ได้อ้างว่าทำให้การป้องกันพื้นที่ดังกล่าวลดคุณภาพลง

นอกจากจะอาศัยความรู้สึกด้านความเป็นเจ้าของอาณาเขตมนุษย์ซึ่งอาศัยการกระตุ้นจากกายภาพแล้ว ก็ยังอาศัยการป้องกันอาชญากรรมจากการจัดวางกลุ่มอาคารให้อยู่ในตำแหน่งที่หันหน้าสู่บริเวณที่คิดว่าปลอดภัย เช่นที่ที่มีการตรวจตราอยู่เป็นประจำ หรือมีคนใช้มาก เป็นต้น บริเวณดังกล่าวได้แก่ถนนที่มีการจราจรอยู่อย่างสม่ำเสมอหนาแน่น บริเวณที่มีการประกอบกิจการค้าขาย บริเวณที่เป็นที่ตั้งหน่วยงานรัฐบาล เป็นต้น บริเวณพื้นที่เหล่านี้จะมีการเกิดอาชญากรรมน้อยมาก ซึ่งเป็นวิธีสร้างความรู้สึกปลอดภัยและเป็นการตัดปัจจัยในการกระทำผิด Jacobs ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของถนนที่ปลอดภัยว่าจะต้องประกอบไปด้วย

1. ต้องมีข้อกำหนดที่ชัดเจนว่าอะไรเป็นบริเวณสาธารณะและอะไรเป็นบริเวณส่วนบุคคล ซึ่งทั้งสองนี้ไม่สามารถปะปนกันได้เหมือนในชนบท

2. จะต้อง มี “ตา” (Eye) บนถนนเป็น “ตา” ของมนุษย์ที่เราอาจเรียกได้ว่าเป็นคุณสมบัติของถนนโดยทั่วไป อาคารริมฝั่งถนนจะเป็นที่รองรับคนแปลกหน้าต่างๆ และเพื่อความปลอดภัยของทั้งผู้อาศัยและคนเดินถนนจะต้องมีการจัดตำแหน่งให้ถูกที่บนถนน โดยการไม่หันหลังหรือด้านข้างให้ถนน เพราะจะทำให้ถนนมีลักษณะอับสายตา (Blind)

3. ทางเท้าหรือริมถนน จะต้อง มีผู้ใช้อย่างต่อเนื่องกันมีคนอยู่บนถนนมากพอที่จะเพิ่มปริมาณ “ตา” บนถนน และต้องพยายามให้คนบนตึกมีโอกาสดู “มองดู” คอยเฝ้าดูคนบนถนนตามจุดต่างๆ ในปริมาณที่มากพอที่จะป้องกันอาชญากรรมต่างๆ บนถนนได้

การจะให้ผู้คนใช้บริเวณอย่างต่อเนื่อง อาจจะต้องพยายามสร้างกิจกรรม (Activity) ให้เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้คนมาใช้สอยกิจกรรมต่างๆ ที่จะดึงคนมาใช้ร่วมกัน ได้แก่ร้านค้า เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีจำนวนที่พอสมควร นอกจากนี้คนดูแลร้านค้าหรือพ่อค้าขายอื่น ก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความปลอดภัย เพราะเขาจะเป็นคนเฝ้ามองที่มีคุณภาพ เพราะสามารถตัดโอกาสของคนร้ายที่จะลงมือกระทำผิดได้

Newman ได้พบว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชญากรรมก็คือการออกแบบพื้นที่ทุติยภูมิ เช่น ทางเดินหน้าห้องพัก บริเวณหน้าห้องโถงและพื้นที่จอดรถ เพราะในพื้นที่ปฐมภูมิเองแล้วจะยากต่อการเข้าถึงเพราะมีขอบเขตที่ชัดเจนและเจ้าของพื้นที่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และในพื้นที่สาธารณะก็เป็นบริเวณที่มีผู้คนอยู่มากมายซึ่งเหมือนกับการมี “ดวงตา” เฝ้ามองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ยากต่อการประกอบอาชญากรรม พื้นที่ทุติยภูมิจึงมักตกอยู่ในสภาพที่เรียกว่า “อาณาบริเวณที่ไม่สามารถป้องกันได้” (Non defensible territories) ซึ่งผลการวิจัยก็สอดคล้องด้วยกล่าวคือ คดีการลักขโมยทรัพย์สินที่ตกเป็นเป้าหมายมักจะเป็นรถยนต์ที่จอดไว้ริมถนนซึ่งไม่มีผู้อาศัย ซึ่งในบริเวณดังกล่าวขาดการควบคุมพื้นที่ และ “ดวงตา” เฝ้ามอง และผลการศึกษาพบว่าความสูงของอาคารกับการเกิดอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กัน โดยอาคารซึ่งมีขนาดตั้งแต่ 1,000 หน่วย พร้อมทั้งความสูงตั้งแต่ 7 ชั้นขึ้นไป ปรากฏอัตราการเกิดอาชญากรรมในระดับสูง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่ขนาดของอาคารเพียงอย่างเดียวแต่ต้องเป็นขนาดของอาคารผนวกกับความสูงของอาคารที่ก่อให้เกิดสถานการณ์ชักนำอาชญากรรมด้วย

Becker, Mayo ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ในชุมชนเมืองกับพฤติกรรมสังคม สามารถแบ่งการใช้พื้นที่เป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ ตามแนวทางของการแสดงสิทธิความเป็นเจ้าของ ได้ดังนี้ คือ

1. พื้นที่ปฐมภูมิ (Primary Space)

หมายความถึงอาณาบริเวณซึ่งครอบครองและใช้ ประโยชน์โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจำนวนจำกัดรวมทั้งสามารถควบคุมพื้นที่ดังกล่าวได้ในลักษณะถาวร หรือเรียกว่าอาณาเขตส่วนบุคคล (Personal territories) ในพื้นที่ดังกล่าวเอกลักษณ์ความเป็นเจ้าของปรากฏเด่นชัด ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับ “เคหสถาน” ในทางนิติศาสตร์

2. พื้นที่สาธารณะ (Public Space)

หมายความถึงอาณาบริเวณซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถที่จะเข้าไปได้โดยชอบธรรม หรือสามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยอิสระภายใต้ขอบเขตของกฎระเบียบที่กำหนดไว้ เช่น สวนสาธารณะ โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า ถนน เป็นต้น

3. พื้นที่ทุติยภูมิ (Secondary Space)

หมายความว่าถึงอาณาบริเวณซึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถแสดงสิทธิการครอบครองพื้นที่รวมทั้งควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ของบุคคลแปลกหน้าได้ในระดับใดระดับหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งพื้นที่ทุติยภูมิจัดเป็นเขตพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ปฐมภูมิและพื้นที่สาธารณะ ตัวอย่าง ของพื้นที่ทุติยภูมิ เช่น ถนนในหมู่บ้านจัดสรร ตรอกซอยย่านที่อยู่อาศัย ทางเดินหน้าห้องพักตามแฟลต ทางเท้าหน้าทาว์นเฮ้าส์ เป็นต้น

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมนั้น ได้มีนักวิชาการกลุ่มต่างๆ ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยก็มีความสนใจศึกษาว่าลักษณะของกายภาพในลักษณะใดที่เอื้ออำนวยต่อพฤติกรรมของอาชญากร ซึ่งพฤติกรรมบางประเภทนั้น จะเกิดขึ้นเฉพาะในสภาพแวดล้อมบางลักษณะเท่านั้น Kevin Lynch ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดวางกลุ่มอาคารบางลักษณะว่ามีผลต่อการติดต่อทางสังคม (Social Relationship) เช่น การจัดกลุ่มอาคารแบบปลายตัน (Cul-de-sac), ถนนชอยตัน หรือ แบบส่วนกลาง (Court Arrangement), หรือระบบทางเดินเท้ากับการติดต่อทางสังคม ซึ่ง Lynch กล่าวว่า ระบบการจัดวางทางเดินในชุมชนเป็นแนวทางที่กระตุ้นให้เกิดการติดต่อระหว่างเพื่อนบ้านประกอบกับการจัดวางที่พักอาศัยให้เปิดเข้าหากัน และมีทางเท้าใช้ร่วมกันทำให้เพื่อนบ้านมีการติดต่อกัน

ความรู้สึกที่เป็นเจ้าของพื้นที่ และปฏิกิริยาต่อผู้บุกรุกเข้ามาในอาณาเขตนี้ นั้นมนุษย์มีปฏิกิริยาต่อต้านการล่วงล้ำในหลายวิธีด้วยกัน เช่น การสร้างรั้วกันขอบเขต หรือ สร้าง Insulation ซึ่งเป็นตัวกันการบุกรุก เช่น ทำถนนแคบๆ บันไดชันๆ หรือ ใช้เครื่องแบบการแต่งกาย Lynch ได้กล่าวถึงสภาพภายนอกอาคารด้วยว่าสภาพภายนอกอาคาร (The Lay out of Exterior Space) สามารถทำให้บริเวณใดบริเวณหนึ่งปลอดภัยหรือไม่ก็ได้ เช่น การจัดพื้นที่ให้ผู้คนที่อยู่ในชุมชนข้างในเกิดการตื่นตัวมีความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่การให้แสงสว่างเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเครื่องหมายหรือเครื่องกีดขวางสำหรับแสดงอาณาเขตหวงห้าม เป็นต้น

ทฤษฎีหลักที่อธิบายเกี่ยวกับปฏิกิริยาของมนุษย์ ที่ถูกกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นการตัดปัจจัยในการกระทำผิด ทำให้คนร้ายไม่สามารถจะลงมือทำได้สะดวก ได้แก่ ทฤษฎีของ Newman ซึ่งอ้างถึงการจัดวางสภาพแวดล้อมทางกายภาพบางลักษณะที่กระตุ้นความรู้สึกหวงแหนอาณาเขตของตน หรือ เรียกว่าพื้นที่ป้องกันตนเอง (Defensible Space) ซึ่งอยู่นอกห้องพักอาศัยออกมาและเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวก็จะถูกจับตามองทันทีถ้าบุคคลดังกล่าวเป็นคนร้ายโอกาสที่จะลงมือกระทำการก็น้อยลงหรือหมดไป ซึ่งการกระตุ้นดังกล่าว เป็นผลของการพัฒนาพื้นที่สาธารณะของชุมชน เช่น โค้งบันได ทางเดินร่วม สนาม และถนน ฯลฯ ให้มีคุณสมบัติด้านป้องกันอาชญากรรม วิธี การแบ่งแยกอาณาเขตทางกายภาพที่ชัดเจน

ดังกล่าว จะทำให้คุณสมบัติด้านการป้องกันตนเองหรือกลุ่มชุมชนดีขึ้น อาคารและลักษณะการจัดวางกลุ่มอาคารบางลักษณะ ทำให้ส่งเสริมให้เกิด Interactional Territories และ Home Territories ทำให้คนในกลุ่มรู้สึกว่าการร่วมอาศัยในพื้นที่เดียวกันและทำให้เกิดความระมัดระวังตัวได้ก่อนที่จะมีภัยเข้ามาถึง ถ้าการแบ่งแยกอาณาเขตห้ามบุกรุกนี้ไม่ชัดเจน Schoffon ได้อ้างว่าจะทำให้การป้องกันพื้นที่ดังกล่าวลดคุณภาพลง

นอกจากจะอาศัยความเป็นเจ้าของอาณาเขตของมนุษย์ซึ่งอาศัยการกระตุ้นจากกายภาพแล้ว ก็ยังอาศัยการป้องกันอาชญากรรมจากการจัดวางกลุ่มอาคารให้อยู่ในตำแหน่งที่หันหน้าสู่บริเวณที่คิดว่าปลอดภัย เช่น ที่ที่มีการตรวจตราอยู่เป็นประจำ หรือมีคนใช้มากเป็นต้น บริเวณดังกล่าวได้แก่ บริเวณที่เป็นที่ตั้งหน่วยงานรัฐบาลเป็นต้น บริเวณพื้นที่เหล่านี้จะมีการเกิดอาชญากรรมน้อยมากซึ่งเป็นวิธีการสร้างความรู้สึกปลอดภัยและเป็นการตัดปัจจัยในการกระทำผิด

การแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพพื้นที่ในระดับชุมชนตามที่นักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอแนะไว้ว่าควรจะแก้ไข สรุปได้ดังนี้

1. การจัดแบ่งพื้นที่

1.1 การพัฒนา หรือ ปรับปรุงพื้นที่ให้มีอาณาเขตซึ่งอยู่ในขอบข่ายอิทธิพลของผู้อาศัยให้มีความชัดเจน โดยการแบ่งย่านที่อยู่อาศัยออกเป็นเขต ๆ (Zones) ให้ผู้อยู่อาศัยสามารถแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของได้สะดวกและชัดเจน ควรจะต้องมีข้อกำหนดที่ชัดเจนว่าอะไรเป็นบริเวณสาธารณะ และอะไรเป็นบริเวณส่วนบุคคล ซึ่งทั้งสองส่วนนี้ไม่สามารถปะปนกันได้เหมือนในชนบท ซึ่ง การปรับพื้นที่ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ได้เช่นกัน เช่น แก้ไขปัญหาการจราจรด้วยการเชื่อมถนนซอยให้เป็นถนนยอมเปลี่ยนสภาพการใช้พื้นที่จากพื้นที่ทุติยภูมิ เป็นพื้นที่สาธารณะได้

1.2 การแบ่งแยกพื้นที่ Ibid กล่าวว่า ในบริเวณที่มีการแบ่งพื้นที่เป็นกลุ่มอย่างชัดเจนจัดเป็นการสร้างพื้นที่ป้องกันคนร้าย ทำให้เกิดความรู้สึกของความเป็นกลุ่มร่วมกันโดยการจัดสร้างเครื่องกีดขวาง หรือ เครื่องหมายแสดงขอบเขตของกลุ่มให้ชัดเจน ควรมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น มีการสังสรรค์กันในพื้นที่ของกลุ่ม กิจกรรมต่างๆ ที่ถึงคนมาใช้ร่วมกันอาจเป็น ร้านค้า เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีจำนวนที่ถึงพอสมควร นอกจากนี้คนดูแลร้านค้าหรือพ่อค้าข่อยอื่นๆ ก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความปลอดภัย เพราะเขาจะเป็นคนเฝ้ามองที่มีคุณภาพ เพราะสามารถตัดโอกาสของคนร้ายที่จะลงมือกระทำผิดได้

1.3 หากการแบ่งแยกพื้นที่นั้น ถ้าลดจำนวนครอบครัว หรือ อาคารที่ประกอบกันเป็นกลุ่มให้น้อยลงเท่าไร จะทำให้เกิดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของต่อพื้นที่ที่กลุ่มใช้ร่วม

กัน และจะยังทำให้สามารถจดจำสมาชิกในกลุ่มเดียวกันได้แม่นยำยิ่งขึ้น ทั้งนี้ควรมีพื้นที่ที่ต้องให้ใช้ร่วมกันด้วย เช่นมีทางเข้าร่วมกัน

1.4 ลักษณะการจัดกลุ่มอาคาร ควรมีช่องเปิดที่สามารถมองลงไปยังพื้นที่ที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม เช่น อาคารริมถนน ควรมีช่องหน้าต่างมองออกไปบริเวณพื้นที่ถนน ทำให้เพิ่ม “ดวงตา” หรือเพื่อความปลอดภัยให้กับคนเดินถนน

1.5 การเลือกรูปร่างอาคาร ควรเลือกเฉพาะที่เป็นประโยชน์จริงๆ มิใช่เลือกตามความนิยม แต่เลือกเพื่อประโยชน์ของชุมชน

1.6 ตำแหน่งหน้าต่างของที่พัก จะต้องทำให้ผู้อยู่อาศัยสามารถสำรวจหรือมองเห็นพื้นที่สาธารณะทั้งภายนอกและภายในที่อยู่อาศัยซึ่งกันและกัน

1.7 คำเนิ่งถึงความยากง่ายต่อการรुक้าเข้าสู่ตัวอาคาร รั้วเป็นขอบเขตจากพื้นที่สาธารณะเข้าสู่พื้นที่ส่วนตัว ดังนั้นลักษณะความยากหรือง่ายในการผ่านย่อมมีผลต่อการเกิดอาชญากรรมลักษณะรั้วที่เข้ายากย่อมมีสถิติอาชญากรรมต่ำกว่ารั้วที่เข้าง่าย

2. การจัดพื้นที่ถนน

2.1 การจัดพื้นที่ถนนที่มีทางเข้าออกหลายทาง จะก่อปัญหาด้านการควบคุมเพราะคนภายนอกจะเข้ามาใช้พื้นที่ภายในได้ทำให้การควบคุมเป็นไปได้ยาก และเป็นสาเหตุให้เกิดอาชญากรรมประเภทต่างๆ ได้ หากเป็นการจัดพื้นที่ให้มีทางเข้าออกเหลือน้อยหรือเหลือเพียงทางออกทางเดียวจะช่วยให้ง่ายต่อการสังเกตบุคคลแปลกหน้า

2.2 จะต้องมี “ตา” (Eye) บนถนนเป็น “ตา” ของมนุษย์หมายถึงบริเวณที่มีผู้คนสอดส่องดูแลพื้นที่ตนเอง และชุมชน จึงเปรียบเสมือน “ดวงตา” ของถนนในชุมชนนั้นๆ ว่าสามารถลดช่องโอกาสของอาชญากรที่จ้องจะประกอบอาชญากรรมได้ ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่เป็น “ดวงตา” ที่มีความรับผิดชอบ และมีอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในจุดที่ล่อแหลม เพราะโอกาสของการเกิดอาชญากรรมมักเกิดบริเวณที่อับสายตา (Blind Spot)

2.3 ทางเท้าหรือริมถนน จะต้องมิใช่ใช้อย่างต่อเนื่องกัน มีคนอยู่บนถนนมากพอที่จะเพิ่มปริมาณ “ตา” บนถนนและต้องพยายามให้คนบนตึกมีโอกาสมองดูคนบนถนนตามจุดต่างๆ ในปริมาณที่มากพอที่จะป้องกันอาชญากรรมต่างๆ บนถนนได้

2.4 อาชญากรรมมักจะเกิดขึ้นตามทางเดินกว้างมากกว่าทางเดินที่แคบ เนื่องจาก Hall ได้ให้เหตุผลว่าความชัดเจนในการมองเห็นระยะใกล้มีความชัดเจนในการมองมากขึ้น ซึ่งเป็นการปิดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากร

2.5 ควรมีแสงสว่างบริเวณทางเดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งยังมีแสงสว่างสามารถส่องในพื้นที่สาธารณะให้มองเห็นได้มากเท่าใด โอกาสที่จะเกิดคดีอาชญากรรมจะน้อยลงเท่านั้น

2.6 ขอบเขตรั้วบ้านเป็นที่แสดงอาณาบริเวณแล้ว มีความสำคัญสำหรับ “ดวงตา” ถ้ารั้วบ้านสูงเกินไป หรือ รั้วบ้านที่ทึบเกินไป ทำให้ขาดลักษณะของการมองที่ดี ลักษณะที่เรียกว่าจะทำให้เกิด “ตา” จับจ้องบนถนนโดยเกิดจากการมองนั้นมี 2 ลักษณะคือ

ก. แบบที่มองจากถนนสู่ตัวบ้าน เกิดจากการกำหนดจำนวนคน รถ ซึ่งจะสัญจรไปมาบนถนน ถ้าเป็นถนนสายประธาน มักจะมีคนสัญจรอยู่เกือบตลอดเวลา ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสที่จะดำเนินการได้ หรือ อาจเกิดจากกิจกรรมบางอย่าง ที่จัดให้มีขึ้นริมถนน เช่น ร้านค้า ตามมุมซอย ป้ายรถประจำทางหรือป้ายตำรวจ ฯลฯ ซึ่งมีคนประจำอยู่ตลอดเวลา ทำให้เขาเป็นยามดูและชุมชนไปโดยไม่รู้ตัว บ้านที่อยู่หันหน้าเข้าสู่ถนนสายนี้ มักจะปลอดภัย

ข. มองจากตัวบ้านมาสู่ถนน เพราะคนมักจะสนใจคนอื่นอยู่เสมอ การได้เห็นได้ยินกิจกรรมของคนเป็นการผ่อนคลายอย่างหนึ่ง ซึ่งเราสามารถจะใช้ความรู้สึกอันนี้มาช่วยในการจัดพื้นที่ซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัด เช่น ถนนหน้าบ้าน และผสมกับการมีกิจกรรมบางประเภทเข้าไป เพื่อจะได้กระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะมอง และการมองดังกล่าวจะต้องไม่มีอุปสรรคในการมองเพราะการแสดงออกนั้นจะต้องแสดงออกให้เห็นจึงจะให้ความรู้สึกกิจกรรมดังกล่าวจึงควรเกิดขึ้นในระยะที่ไม่ห่างนัก รวมทั้งแสงสว่างที่เอื้ออำนวยต่อการมองเห็น ก็ควรจะต้องชัดเจนพอสมควร ซึ่งจากเหตุผลนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อคนเดินถนนด้วย เนื่องจากการตัดปัจจัยในการกระทำความผิดประเภทอื่นๆ ได้

แนวทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

นักวิชาการส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งความสนใจศึกษาการป้องกันอาชญากรรมต่างมีความเชื่อว่า แนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์จะสามารถแทนที่แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายได้ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ดังเช่น Bayley กล่าวว่า “การใช้สายตรวจ การเร่งถึงสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วและการสอบถามผู้ต้องสงสัยตามถนน ไม่อาจใช้เป็นมาตรการสำหรับการป้องกันอาชญากรรมได้ อย่างเหมาะสม ในลักษณะที่เป็นขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับบุคลากรตำรวจ มาตรการเหล่านี้ให้ผลไม่คุ้มค่า

ต่อการลงทุน” อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงมาตรการหลายประเภทภายใต้แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายยังคงมีคุณประโยชน์ถ้าปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แนวทฤษฎีที่สามจึงเกิด

บททฤษฎีที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนักไม่ละเมิดกฎหมาย (O^+) กับสภาพแวดล้อมขัดขวางการละเมิดกฎหมาย (E^+) ก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่ละเมิดกฎหมาย (B^+)

$$O^+ \times E^+ = B^+$$

บททฤษฎีที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนักละเมิดกฎหมาย (O^-) กับสภาพแวดล้อมขัดขวางการละเมิดกฎหมาย (E^+) ก่อให้เกิดพฤติกรรมพยายามละเมิดกฎหมาย (B^-)

$$O^- \times E^+ = B^-$$

บททฤษฎีที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนักไม่ละเมิดกฎหมาย (O^+) กับสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมาย (E^-) ก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่ละเมิดกฎหมายแฝง (B^-)

$$O^+ \times E^- = B^-$$

บททฤษฎีที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนักละเมิดกฎหมาย (O^-) กับสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมาย (E^-) ก่อให้เกิดพฤติกรรมละเมิดกฎหมาย (B^+)

$$O^- \times E^- = B^+$$

O^- คือสำนักของบุคคลในการที่จะละเมิดกฎหมายหรือไม่ละเมิดกฎหมาย

E^- คือสภาพแวดล้อมบุคคลในทางเอื้ออำนวย หรือขัดขวางต่อแนวโน้มละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย

B^+ คือพฤติกรรมพยายามละเมิดกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลมีความสำนึกหรือแนวโน้มที่จะละเมิดกฎหมายในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมขัดขวางหรือไม่เอื้ออำนวยจึงทำให้การกระทำนั้น เป็นไปได้เพียงการพยายามกระทำผิดกรณีเช่นนี้แสดงถึงความแกร่งของสภาพแวดล้อม

B คือพฤติกรรมไม่ละเมิดกฎหมายแฝง กล่าวคือในสภาวะปกติบุคคลประเภทนี้ จะมีสำนึกไม่ละเมิดกฎหมาย ทั้งที่สภาพแวดล้อมเปิดโอกาสให้หรือแฝงไว้ด้วยช่องโอกาส แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นประสบปัญหาทางการเงินในลักษณะไม่สามารถให้ผู้อื่นล่วงรู้ได้ จึงมักเปลี่ยนสำนึกไม่ละเมิดกฎหมายมาเป็นสำนึกละเมิดกฎหมาย พฤติกรรมจึงเปลี่ยนจาก B⁺ เป็น B⁻ ได้

ตามหลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม(ค.อ.ส.) การกล่อมเกลาและปลูกฝังแนวโน้มไม่ละเมิดกฎหมายสำหรับบุคคลจัดเป็นแผนระยะยาว ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายสถาบันทางสังคม เริ่มจากครอบครัว สถานศึกษา ศาสนา และการเมือง เป็นต้น และจำเป็นต้องใช้ระยะเวลายาวนานต่อเนื่องตลอดชั่วอายุของบุคคลแต่ละคน สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย ถือเป็นแผนเร่งด่วนและต่อเนื่องซึ่ง ดร.ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์ ได้เสนอมาตรการหรือมาตรการที่จะนำไปสู่เป้าประสงค์ของการควบคุมอาชญากรรม โดยแยกพิจารณาออกเป็น 2 มิติ คือสภาพแวดล้อมรูปธรรม และสภาพแวดล้อมนามธรรม ซึ่งสาระสำคัญโดยย่อดังนี้

สภาพแวดล้อมรูปธรรม หมายถึงสภาพแวดล้อมรอบบุคคลที่มีรูปร่างตัวตนสัมผัสได้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรม แบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือระดับชุมชน และระดับบ้านเรือน

ก. มาตรการระดับชุมชน การวางผังเมืองและยังชุมชน กำหนดการใช้ที่ดินให้เป็นสัดส่วนมีจุดประสงค์ที่แน่นอน ลดการแก่งแย่งกันในการใช้พื้นที่ถนน รวมทั้งบริการสาธารณะต่างๆ เพิ่มอำนาจการสอดส่อง ตรวจสอบอาคาร และสถานที่สภาพแวดล้อมในละแวกบ้านอยู่อาศัย ควรมีลักษณะส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยในย่านนั้น ได้ใช้ประโยชน์ ได้ควบคุมและได้พัฒนาความเป็นเจ้าของชุมชนหรือละแวกบ้านลดจำนวนบุคคลแปลกหน้า ตลอดจนบริหารจัดการสัญจรไปมาโดยเสรีของบุคคลภายนอก การจัดสภาพแวดล้อมในย่านธุรกิจการค้าและพื้นที่สาธารณะ ควรมีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับระบบสนับสนุนต่างๆ เช่น ขนาดความกว้างของถนน การสร้างบริเวณที่จอดรถ การจัดการจราจร รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่สาธารณะโดยต่อเนื่อง การให้แสงสว่างตามท้องถนนและบริเวณสาธารณะ การออกแบบอาคารสถานที่และบริเวณ ให้สามารถเฝ้าสังเกตติดตามได้ และคำนึงถึงความปลอดภัยจากอาชญากรรม การสลักหมายเลขบนทรัพย์สินเครื่องใช้ที่มีราคาแพง

ข. มาตรการระดับบ้านเรือน ได้แก่ ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การเลี้ยงสุนัข การใช้อุปกรณ์ เปิดปิดเครื่องไฟฟ้าและอื่น ๆ

สภาพแวดล้อมนามธรรม แยกพิจารณาออกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. มาตรการเพื่อนบ้านเดือนภัย ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในย่านที่อยู่อาศัยเดียวกัน โดยการร่วมมือส่งเหตุสอดส่องพฤติกรรมที่น่าสงสัยรวมทั้งการตัดสินใจแจ้งเหตุด่วน เหตุร้ายต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและต่อเพื่อนบ้านที่รับผิดชอบร่วมกัน

ข. มาตรการสายตรวจประชาชน ส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสมาชิกในย่านที่อยู่อาศัยเดียวกัน โดยการจัดสายตรวจผลัดเปลี่ยนกันสอดส่องตรวจตราพื้นที่ รวมทั้งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนบ้านภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม

ค. มาตรการตรวจตราบ้าน มุ่งที่การช่วยเป็นหูเป็นตาแทนกันในระหว่างที่เพื่อนบ้านใกล้เคียงเดินทางไปทำธุรกิจหรือพักผ่อนต่างจังหวัด โดยเฉพาะเมื่อไม่มีคนดูแลบ้าน ซึ่งนอกจากเพื่อนบ้าน จะเป็นหลักในการช่วยเอาใจใส่ดูแลเคหะสถานแล้ว ก็ยังสามารถร้องขอให้ตำรวจสายตรวจช่วยตรวจตราเพื่อเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

ตามหลักทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ดร.ปรีชาฯ ได้เสนอ มรรควิธีหรือมาตรการที่จะนำไปสู่เป้าประสงค์ของการควบคุมอาชญากรรม โดยกำหนดเป็นมาตรการ ในส่วนของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กล่าวคือ

การวางผังเมืองและชุมชน โดยการสร้างและวางผังชุมชนให้มีลักษณะสัดส่วนที่ สอดประสานกัน เพื่อลดการแก่งแย่งแข่งขันในการใช้พื้นที่ถนน รวมทั้งบริการสาธารณะต่างๆ ลดจุด มุ่งหมายที่ขัดแย้งกันและเพิ่มอำนาจการสอดส่องตรวจตราอาคารสถานที่ทั้งของรัฐบาล และเอกชน จัดสภาพแวดล้อมในละแวกบ้านย่านอยู่อาศัยให้มีลักษณะส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยในย่านนั้นได้ใช้ ประโยชน์ ได้ควบคุม และพัฒนาความเป็นเจ้าของชุมชน กล่าวคือ การมุ่งรักษาพื้นที่ทุกติภูมิให้คง อยู่และเพิ่มขนาดขึ้นในย่านที่อยู่อาศัย จัดสภาพแวดล้อมในย่านธุรกิจการค้าควรเตรียมการวางแผน ล่วงหน้า เช่น ขนาดของถนน การสร้างบริเวณที่จอดรถ การจัดการจราจร การรักษาความปลอดภัย และการขยายตัวของสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมให้สาธารณชนจำนวนมากที่สุดได้ ใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่สาธารณะโดยต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งลดความโดดเดี่ยวและการ แยกตัวอันจะทำให้ย่านธุรกิจการค้าและพื้นที่สาธารณะต่างๆ ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรได้โดย ง่าย

การเสริมสร้างความปลอดภัยด้วยมาตรการทางกายภาพอื่นๆ ก็มีความสำคัญ เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มแสงสว่างไม่ว่าภายในหรือภายนอกอาคารจะเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งให้ ผลดีที่สุดในการยับยั้งคดีลักทรัพย์ การบุกรุก หรือ แม้แต่การปล้นทรัพย์ (Hompihl 1917:19) เนื่องจากแสงสว่างช่วยเพิ่มโอกาสที่จะพบเห็นและจดจำตำหนิรูปพรรณของคนร้ายและพฤติกรรม อาชญากรได้ชัดเจนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดแล้ว แสงสว่างยังจงใจให้สุจริต

ชนใช้พื้นที่สาธารณะในยามค่ำคืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ลดอาชญากรรมที่รุนแรงบนท้องถนน และโดยเฉพาะลานจอดรถในอาคารที่พบเห็นโดยทั่วไปในเขตกรุงเทพฯ เราสามารถสังเกตได้ว่ามีบางแห่งยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการให้แสงสว่างภายในบริเวณที่จอดรถในอาคาร มีจำนวนไม่น้อยที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ

การเกิดอาชญากรรมอาจเกิดได้จากสาเหตุหลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่จากทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม และแนวทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาของนักวิจัยต่างก็ยืนยันว่าสาเหตุหรือปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม คือ สภาพแวดล้อมกายภาพ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมกายภาพที่เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจิตใจให้ลงมือกระทำผิดแม้ว่าจะไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่สามารถจะทำให้เกิดอาชญากรรมได้ก็ตามแต่ก็ทำให้สามารถยืนยันความเป็นไปได้ของสมมติฐานที่ว่า“สภาพแวดล้อมกายภาพลักษณะต่างๆ ของพื้นที่เมืองย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมของมนุษย์” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดอาชญากรรมกับลักษณะแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานดังกล่าว